

1. Peterson E.W. Political economy of Agricultural, natural Resources and Environmental Policy Analysis. – Ames: Jota State University Press, 2001. – P. 16.

СОЦІАЛЬНА СПРЯМОВАНІСТЬ КРЕДИТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ В УМОВАХ АСИМЕТРІЇ ІНФОРМАЦІЇ

Кузнєцова Л.В.

Одеський національний економічний університет

У сучасних умовах розвитку кредитних відносин інформаційна асиметрія проявляється на кредитному ринку у формі високих ризиків несумлінності та несприятливого відбору. Фінансова глобалізація створює умови для розширення кредитних ресурсів, що може викликати надмірне кредитування ризикованих інвестицій та призвести до зростання ризику недобросовісності та загострення проблеми несприятливого відбору на кредитному ринку і, таким чином, може погіршити баланси банків, підвищуючи частку ризикованих і недіючих кредитів.

Проблемам підвищення ролі банківського кредиту у фінансуванні потреб суспільства присвячено праці О. Барановського, О.Вовчак, І. Гуцала, Т. Калінеску, П. Саблука, Н. Радченко та ін. Однак, в опублікованих працях недостатньо висвітлені питання соціальної спрямованості кредитної діяльності банків, що зумовлює актуальність подальшого дослідження.

Метою дослідження є визначення проблем соціальної спрямованості кредитної діяльності банків в умовах асиметрії інформації на кредитному ринку.

Банківські кредити впливають на розвиток економіки, соціальної сфери, тому, якщо цей вплив сприяє розвитку соціальної сфери, тобто банки виграють позитивну роль, а кредит як джерело фінансового забезпечення соціального розвитку країни має позитивний синергетичний ефект (сприяє підвищенню якості життя людини). І навпаки – неузгодженість у взаємодії економічної сфери (та її складової – банківської системи) з соціальною, призводить до негативного синергетичного ефекту).

Наявність постійної взаємодії між економічною та соціальною сферами свідчать про формування певного синергетичного ефекту, а саме про певний рівень соціально-економічного розвитку суспільства, а у кінцевому підсумку – про певний рівень та якість життя людини. Але

варто зазначити, що цей синергетичний ефект може мати як позитивне, так і негативне значення. Все залежить від того, який характер взаємодії сформовано. Якщо економічна сфера розвивається без урахування потреб соціальної сфери, якість життя населення погіршиться, і фактично виникне замкнуте коло, адже людина, якість життя якої має низький рівень, не представляє ніякої цінності з точки зору людського капіталу для подальшого розвитку економіки. Кінцевий результат такої взаємодії – це відсутність умов для подальшого розвитку економіки, які є результатом неузгодженої взаємодії соціальної та економічної сфер [1, с. 19].

Зауважимо, що необхідність активізації соціальної спрямованості кредитної діяльності банків викликана сучасним зниженням ролі фінансових ресурсів держави у соціальному розвитку, відсутністю умов для відновлення довіри населення до банків, зменшення можливостей державної підтримки розвитку системи соціального страхування та соціального забезпечення.

Соціальний характер діяльності банку полягає в тому, що банк має підтримувати соціальну справедливість стосовно клієнтів при визначенні умов надання продуктів та послуг, повинен гарантувати своєчасне виконання власних фінансових зобов'язань та обов'язків перед вкладниками, забезпечувати соціальний захист своїх працівників [2, с. 57].

Варто підкреслити, що у період стабільного зростання ринку банківських послуг, які мають соціальне значення, банки сприяли збільшенню обсягів валового продукту і забезпеченню реалізації різноманітних потреб населення, тим самим поліпшуючи якість його життя.

Важливість соціальної діяльності банку проявляється і в періоди нестабільності на фінансовому ринку та в економіці. Наприклад, допущені недоліки у процедурах надання банками споживчих та іпотечних позичок призвели до негативних наслідків у період останньої світової кризи як для населення, так і для банків України. А у сучасних умовах взаємодія між банками та населенням ускладнюється з одного боку, відсутністю у багатьох позичальників коштів для погашення довгострокових позичок, а з іншого – знеціненням національної валюти. Тобто значно погіршуються можливості виконання фінансових зобов'язань населення перед банками у зв'язку з девальвацією гривні, яка призвела не лише до номінального перерахунку обсягів валютних проблемних кредитів, а й до реального зниження фінансового стану багатьох позичальників. Тому виникла така форма виразу протесту клієнтів вітчизняних банків як «кредитний майдан».

Соціальна напруженість у стосунках між банками і населенням в Україні значно зростає при введенні обмежень на своєчасне повернення вкладав населення. Наприклад, паніка вкладників спостерігалася при введенні мораторію на своєчасне повернення депозитів в кінці 2008р., а у 2014 р. значна кількість банків теж обмежувала можливості повернення коштів з депозитних рахунків лімітами. У результаті з початку 2014 р. до 1 грудня депозити фізичних осіб на рахунках в українських банках зменшились з 350,8 млрд. гривень до 322,28 млрд. гривень. [3].

Для подолання сучасних негативних явищ в Україні необхідно сформувавши єдиний механізм управління економікою країни, складові якого будуть сприяти створенню умов, як для ефективного функціонування фінансової сфери, так і інтенсифікації виробництва, сільського господарства, торгівлі та інших галузей. Вирішення цих завдань буде позитивно впливати на соціальний розвиток суспільства.

Важливу роль у вирішенні проблем активізації впливу банків на розвиток соціальної сфери виграє дієвий кредитний механізм, що дозволяє найбільш швидко сконцентрувати тимчасово вільні грошові кошти і направляти їх у стратегічно важливі економічні та соціальні сфери. Правильна організація цього процесу забезпечить ефективний перерозподіл кредитних ресурсів для вирішення сучасних завдань соціального розвитку. В даний час існує потреба формування кредитного ринку, що відповідає таким критеріям, як ефективність (забезпечення успішного розвитку як кредиторам, так і позичальникам), якість, відкритість, прозорість.

Прозорість банківської кредитної діяльності повинна створити умови для виникнення сприятливого навколишнього середовища, в якому всі учасники кредитного ринку отримають вільний доступ до інформації про продукти та специфічні ризики кредитної організації. Прозорість банківських звітів – одна з умов дотримання ринкової дисципліни та соціальної справедливості для клієнтів банків.

1.Калінеску Т.В. Соціальне інвестування та відповідальність підприємств: монографія / Т.В. Калінеску, О.О. Зеленко, М.О. Наталенко. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Далія, 2013. – 292 с. 2. Кузнєцова Л.В. Кредитний менеджмент: підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.В.Кузнєцова. – О.: ОРІДУ НАДУ, 2007. – 332с. 3. Инфографика: страсти по депозитам. Режим доступа <http://forbes.ua/business/1385214-infografika-strasti-po-depozitam>.